

Nens de llet

El Cep i la Nansa, 2016

Llibre mordaç, greu, tendre, entranyable i fràgil

EL DINOSAURE

Vet aquí un nen orfe de pare i mare que sempre ha fet vida a l'interior d'un immens hospici provincial, gris i rectilini, farcit de monges taciturnes, crucifixos a les parets i alguna sotana. Els passadissos són llargs i tristos, no s'acaben mai, i totes les estances fan olor de lleixiu i patata bullida amb mongeta tendra. Comparteix l'habitació amb un nen orfe només de pare i tots dos passen les tardes del diumenge estirats als respectius llits i observant les metamorfosis dels núvols a través del vidre de la finestra. El dia que apareixerà un Dinosaur al cel —un *Triceratops*, un *Diplodocus* o un *Tyrannosaurus Rex*—, tots dos faran les maletes —no hi tindran gaire feina— i emprendran un intens viatge a la recerca de noves aventures, ben lluny de l'hospici matern. El nen-orfe-de-pare-i-mare, desposseït de cap lligam de sang i convençut de l'aparició algun dia del Gran Rèptil a la volta del cel, viatjarà pel món amb el seu amic per trobar-ne la mare biològica, que viu en un país molt llunyà amb una xeringa clavada al braç, segons una de les monges de l'hospici.

Finalment, una tarda de diumenge avorrida com tantes d'altres, el nen-orfe-de-pare-i-mare de sobte fa un bot del llit, assenyala el cel emocionat i diu al seu company:

«Mira, nen-orfe-només-de-pare, mira, és el *nostre* Dinosaur! Un *Diplodocus!*»

Però el nen-orfe-només-de-pare no l'hi sap veure. Es mira el núvol rere el vidre de la finestra sense badar boca, se'l remira, consulta les il·lustracions del llibre de dinosaures i torna a fer un cop d'ull al núvol com si res. Ni rastre del *Diplodocus*.

«Que sí, nen-orfe-només-de-pare, que sí, fixa-t'hi bé!»

Però el nen-orfe-només-de-pare amb prou feines hi entrelluca res —tal vegada una girafa mal girbada—, i immediatament enceten un debat insòlit sobre la

naturalesa i essència dels núvols i els dinosaures. Al cap de quatre hores, exhaustos de tant buscar raons, tornen a mirar per la finestra —comença a fosquejar— i ja no queda cap núvol al cel. El vent els ha escombrat tots.

LA MÀ

A casa, érem pobres: dos nens petits i el pare enlloc. De tant en tant, la mare sortia a robar per poder menjar alguna cosa als vespres i no anar a dormir amb l'estómac buit. Robava poc, només allò estrictament necessari perquè els fills no ens moríssim de gana. En una ocasió, per les festes de Nadal, va allargar massa la mà i el carnisser del poble, en un acte gairebé reflex, «Zasss», va fer anar l'eina i la mare va quedar-se sense mà dreta.

Gràcies a Déu, no era la mà bona, i ni la meva germana ni jo no érem amb ella en aquell moment. El poble en va anar ple. Deien que la mare s'havia desmaiada a l'acte, que li sortia la sang a borbolls, que l'expel·lia a tort i a dret, que havia esquitxat tota la botiga! El carnisser, pobrot, no se'n sabia avenir. Per uns moments va quedar del tot paralytitzat, incrèdul, acer en mà i els ulls esbatanats, fits en el buit. Va recollir primer la mà amb els dits enganxats encara als bistecs de vedella, i després la resta del cos de la mare, i la va dur de seguida a l'hospital. Ell mateix va explicar als metges, amb pèls i senyals, què havia passat exactament. Però no van poder salvar-li ni tan sols el dit més petit. Van posar-li una mà nova de trinca, de plàstic resistent, d'aquelles que no es mouen, i van pintar-li les ungles de totes dues mans del mateix color.

Mai més no vam passar gana. El carnisser venia sovint a veure la mare i ens obsequiava amb tota classe de viandes: embotits, botifarres, costelles, xuies... Era un home alegre, bon jan, panxut i galta-plè. Li agradava disfressar-se de dona per carnestoltes i li sortien quatre pèls de les orelles i els narius. No ho diries mai, que havia segat la mà d'algú. Es quedava a sopar i ens explicava històries estrambòtiques que a la meva germana i a mi ens feien riure molt. Quan ens en anàvem al llit, el carnisser besava la mà de plàstic de la mare una vegada i una altra, penedit i agenollat, i li demanava que el perdonés. La mare n'estava molt, d'ell, li deia que no l'havia de perdonar de res, que a la vida hi havia coses molt pitjors, i li eixugava les llàgrimes amb el dit gros de la mà de plàstic.

Al cap d'un temps vam anar tots a viure a cal carnisser. Quina sorpresa en veure que encara conservava la mà antiga de la mare. La tenia en un pedestal, dissecada, amb tot de floretes al voltant. Ens va reconèixer com els seus fills legítims, a mi em va ensenyar l'ofici i a la meva germana li va pagar els estudis universitaris. Quan es va jubilar, jo mateix em vaig fer càrrec de la carnisseria. Estava delicat de salut, i abans de morir, em va fer prometre que cuidaria de la mare i que no tallaria mai cap mà ni cap dit a ningú. Li vaig dir: «I si em passa com a tu, que no vas poder fer-hi res?» «Aleshores —va respondre ell—, n'assumiràs tota la responsabilitat i et comprometràs a fer feliç la persona mutilada la resta de la teva vida». Espero estar-hi a l'altura.

L'OCELL

Els meus sis germans i jo vivíem en una barraca atrotinada a l'entrada de bosc, les parets fetes de troncs i pedres, amb la mare, el pare i l'avi, que vegetava en una cadira de fusta. Pràcticament ens autoabastíem: teníem animals —una vaca, set o vuit gallines i un parell d'ovelles—, un hortet, de tant en tant pescàvem peixos i sovint fèiem flams i formatges. La mare s'estava tot el sant dia a casa — amb el davantal posat i cara de pomes agres— i el pare en sortia de bon matí i ja no tornava fins al vespre, la destral de la família a l'espatlla i l'escuradents de tota la vida enganxat als llavis, bosc endins. El dimarts tocava mercat. Baixava a peu fins al poble —hi tenia una hora de feina, aproximadament— i hi bescanviava la llenya de tota una setmana. Si hi havia sort, aquell vespre menjàvem carn, una mica de costelló de porc o *churrasco*, o potser quatre salsitxes. Un bon dia, es va presentar a casa amb un rellotge de corda, no n'havíem vist mai cap. De dins, n'havia de sortir un ocellet a cantar les hores. Vam col·locar-lo al bell mig del menjador perquè ens presidís els àpats, però els dies passaven i passaven i la porta romania tancada, ni rastre de l'ocellet. Al cap de mesos i mesos, quan ja ni tan sols li donàvem corda, un bon dia va sortir del cau:

«Cu-cut! Cu-cut!»

No vam ser a temps ni de sorprendre-nos-en que ja tornava a ser dins. Era l'hora de sopar i ens va agafar a tots —menys l'avi, que no es bellugava de la cadira— amb la sopa al ventre, no sabíem si riure o plorar. Vam tardar deu segons ben bons a prendre consciència de l'excepcionalitat de l'efemèride. (Ara deu segons em sembla una cosa ridícula, però en aquell moment van ser una eternitat). Vam alçar-nos en silenci de les nostres respectives cadires —menys l'avi— i vam anar a inspeccionar bocabadats el rellotge. Vam esperar-nos tota la nit que tornés a sortir l'ocellet. Però res, no va pas donar senyals de vida. I l'endemà, a la mateixa

hora —l’hora de sopar—, l’avi va dinyar-la: a les nou en punt, algun nervi del clatell va dir-li prou i la barbata va picar-li contra el pit.

«Cloc!»

El matí de l’endemà, l’enterràvem a l’hort de casa (aquella anyada, les trumfes van ser excel·lents) i l’ocellet no va tornar a treure el cap durant una bona temporada. Però un bon dia, a mig matí, tornem-hi:

«Cu-cut! Cu-cut!»

Només vaig sentir-lo jo, que en aquell moment feinejava per casa. Vaig explicar-ho a la mare i als germans a l’hora de dinar, i no em van voler creure, fins i tot em van tractar de mentider. Quan va arribar el pare, van explicar-li entre riallades que el germà petit havia vist sortir un ocelllet de dins del rellotge que feia «Cu-cut! Cu-cut!» Tots ells es van fer un bon tip de riure a costa meva. Però l’endemà al matí, pels volts de les onze, el pare es propinava un cop de destrai i perdia un braç enmig del bosc. No ho vam saber fins ben entrada la tarda, quan uns altres llenyataires barbuts que no coneixíem de res ens el van tornar totalment dessagnat, ben blanc i ben rígid, amb l’escuradents incrustat al llavi de baix i sense el braç dret —no l’havien trobat enlloc. Ens vam afanyar a enterrar-lo a l’hort de casa i al cap de només tres mesos, tornem-hi: a les nou del vespre — hora de sopar—, surt l’ocellet i, «Cu-cut! Cu-cut!» «L’heu sentit?», vaig preguntar jo. Però tant els meus germans com la mare van fer com si res, com si el cant de l’ocell no anés amb ells. L’endemà, la mare queia fulminada a terra. «Aviam si no tindrem lloc a l’hort...», recordo que vaig pensar. Però no ho vaig dir als meus germans. Vam continuar fent vida normal i al cap de set mesos, patapam, altra vegada l’ocell i el germà gran, de pet a l’altre barri. Després va ser el torn del segon, després el tercer, el quart i anar fent, fins que només vaig quedar jo.

Actualment tinc un hort que fa goig, no us ho negaré pas. Hi van cabre tots. Però és un autèntic no viure: cada hora en punt, entro esverat al menjador i espero sota el rellotge —amb la destal de la família i els nervis de punta— que s'obri la porta i l'ocellet tregui el caparró.